

— Domnule general, în prima dv. apariție pe postul Televiziunii Române Libere, din seara zilei de 22 decembrie 1989, ați declarat, printre altele: „M-am întors de la Timișoara, unde am evitat un măcel în masă”. Ce ați avut în vedere?

— Răspunsul comportă o trecere în revistă a întregii activități pe care am desfășurat-o la Timișoara, unde am fost trimis de către ministrul apărării naționale. Așadar, pe 17 decembrie, către orele 15,30, am plecat la Timișoara cu un avion special, același cu care au călătorit Ion Coman, generalii Victor Stănculescu, Mihai Chițac, Constantin Nuță, Florea Cârneau și un grup de ofițeri. Am ajuns pe aeroportul din Timișoara în jurul orei 17,00. Eram așteptați de autoritățile locale. La aeroport, Ion Coman a cerut ca în drum spre sediul Comitetului județean Timiș al P.C.R. să ne oprim la Inspectoratul județean al Ministerului de Interne. Inlocuitorul comandantului marii unități mecanizate, locotenent-colonelul Zeca, mi-a propus să nu mergem prin zona centrală deoarece sînt în-

te grave și putem fi atinși. M-am oprit la Inspectoratul județean al Ministerului de Interne, dar aici, cei doi ofițeri cu care am stat de vorbă nu au fost în măsură să explice în mod coerent situația și am plecat imediat la cazarma Oituz. Împreună cu domnul general Stănculescu, am constatat că aici nu erau condiții tehnice pentru asigurarea unei conduceri militare. În acest timp, Ion Coman și generalul Nuță au plecat spre Comitetul județean al P.C.R. Cu destulă dificultate, noi, cei rămași, am reușit să ajungem, către orele 17,30—18,00, în fața comandamentului garnizoanei Timișoara. În comandament am fost întâmpinat de un grup de ofițeri din Marele Stat Major, trimiși încă de dimineață, de locotenent-colonelul Predonescu și de alți ofițeri din comanda marii unități. Pe un plan al orașului Timișoara s-a prezentat dispozitivul realizat de către unitățile armatei, ale Ministerului de Interne și ale trupelor de grăniceri, care, de câteva zile, trecuseră în subordinea acestui minister. În timp ce mă informam despre situația creată, am fost sunat de Ion Coman, care m-a întrebat iritat: „De ce n-ai venit la județ? Vezi, că a fost telefonferință!” După care a ordonat: „Se trage! Fără nici un fel de discuție! Iți rețin foarte serios atenția. Se execută FOC!” De fapt, se executaseră trageri în sus, pentru a împiedica intrarea în comandamentul marii unități a unor persoane care incendiaseră mașina unul ofițer și un chiosc de ziare aflat în fața. Nu am transmis acest ordin deoarece mulțimea începuse să se disperseze și să părăsească plața din fața unității. Între timp, de la București s-a transmis indicativul alarmei de luptă parțială. Am dat ordin să se întocmească o hartă cu obiectivele militare și civile ce trebuiau apărate de armată. Mi s-a raportat că harta era deja întocmită, urmînd să fie completată. Am primit telefon de la colonelul Rotariu, care se afla în punctul de comandă al marii unități de apărare anti-

aeriană a teritoriului, care, foarte agitat, mi-a raportat că unitatea sa este atacată. I-am ordonat să-și ia măsurile de apărare atît a cazarmii, cit și a celorlalte obiective militare, iar în cazul că va fi atacată cazarma sau se va pătrunde în aceste obiective să se tragă foc de avertisment în sus, iar dacă vor fi atacați soldații pentru a li se lua armamentul să se tragă la picioare, în nici un caz aceștia să nu fie dezarmați.

O informație care mi-a parvenit în seara respectivă arăta că pe Calea Girocului fuseseră blocate șase tancuri; am cerut să fie urgent evacuate în cazarmă, deoarece aveau muniție de război în interior. Către orele 21,00—22,00, în seara aceleiași zile, a sunat din nou

mentului, ele se execută și în timp de pace, cu atît mai mult cu cit se ordonase alarmă de luptă. Menționez că toate aceste ordine s-au dat în prezența ofițerilor din Marele Stat Major (colonei Gheorghe Radu și Ionescu Dumitru), A altor ofițeri din Ministerul Apărării Naționale și din statul major al marii unități. La informarea privind situația din oraș a contribuit mult căpitanul Ilie și chiar căpitanul Gheorghe Ionel, care, într-o mașină cu număr civil, au verificat autenticitatea informațiilor contradictorii pe care le primeam pe diferite căi. Situația era confuză. Multe informații s-au dovedit a fi false. Era un adevărat război psihologic, foarte bine dirijat, care practic paraliza conducerea.

CONTRIBUȚII LA ELUCIDAREA ADEVĂRULUI III

● Intervi cu domnul
general-locotenent ȘTEFAN GUȘĂ

Ion Coman, care mi-a dat ordin să vin la județ cu două T.A.B.-uri pentru a vedea care este situația în oraș. Am plecat spre județ, unde n-am zăbovit decît cîteva minute. Apoi am plecat cu un camion, în urma celor două T.A.B.-uri în care se aflau Coman și Matei. În centru se vedeau clar urmele violenței: vitrine sparte, multe magazine devastate și incendiate. Am văzut patru camioane, precum și două sau trei mașini de pompieri arse complet. Ulterior am aflat că cele patru camioane aparțineau trupelor de grăniceri. La ora respectivă nu erau mase de oameni pe stradă. Către periferia orașului, în zona blocurilor de nefamiliști se aflau unele grupuri care, la trecerea noastră, aruncau cu pietre și huiduia. Către orele 1,00—2,00 din 18.12.1989, am avut o discuție cu comandantul unităților din marea unitate mecanizată, în care m-am informat mai în detaliu asupra situației și le-am ordonat să raporteze dacă au răniți, să prezinte o evidență precisă a efectivelor și tehnicii ieșite din cazarmă, să se îngrijească de hrănirea și odihna oamenilor și să evite orice provocare care ar duce la incidente în care să fie atrasă armata. Le-am ordonat să nu se tragă decît dacă unitățile militare și soldații sînt atacați și se încearcă dezarmarea lor sau dacă se atacă depozitele de armament și muniție, se încearcă capturarea de tehnică militară. Dar și în aceste cazuri să se someze regulamentul, să se tragă foc de avertisment în sus și numai în ultimă instanță la picioare. Se știe că aceste misiuni erau conforme regula-

— În ziua de 18.12.1989, am lucrat numai în comandamentul marii unități, urmînd felul cum aflau unitățile trimise prin ordin de la București, pentru a acționa în Timișoara. De asemenea, am întărit paza obiectivelor militare și am ordonat să se întocmească o hartă operativă, cuprinzînd forțele militare existente în Banat și care puteau fi folosite în eventualitatea respingerii unor atacuri din afara țării. După-amiază au început manifestații. Punctul fierbinte a fost în centru și în jurul Catedralei. Nu am fost la fața locului, dar din informațiile primite, am înțeles că acolo s-a tras. Problema este: cine a tras? Din al cui ordin? În nici un caz nu a tras armata. Personal, am insistat, ordonîndu-i locotenent-colonelului Zeca, ca nu cumva să se tragă, nici măcar în sus, spre Catedrală. Totuși, este limpede că unele forțe oprosoare au acționat acolo, deoarece, ulterior, am aflat că au fost victime și s-au operat numeroase arestări. Despre acestea am fost informat de către unii ofițeri și de către generalul Chițac. În seara respectivă, mi s-a raportat de către generalul Nuță: „Armata nu a acționat cu fermitate! Noroc cu băieții mei!” În jurul orei 23,00, am adunat din nou comandantii pentru informare. Se declarase stare de necesitate în județul Timiș. Am insistat asupra măsurilor ce trebuiau luate pentru a nu se ajunge la conflicte între patrurile militare constituite, militaril care păzeau obiectivele și populația care urma să meargă la lucru dimineața. Am menționat de mai multe ori necesitatea

evitării oricărui conflict ce s-ar fi putut ivi între militari și locuitorii orașului.

— Ce știți despre morții Timișoarei?

— În noaptea de 18 spre 19 decembrie, am fost informat că grupuri de civili se îndreptau către spitalul municipal, cerînd să le fie date trupurile celor căzuți. L-am informat pe Ion Coman, care mi-a răspuns: „Ascultă, măi, nu te băga! Nu e treaba ta! Lasă, că nu o să fie luați acum”.

— Continuați, vă rog, rela-

tarea...
— Pe 19 dimineața, la comitetul județean s-a luat inițiativa încercării de „lămurire” a oamenilor pentru a se prezenta în liniște la lucru. Mi s-a comunicat că au plecat o serie de activiști în întreprinderi. Către prînz, Ion Coman m-a sunat și mi-a ordonat să plec urgent la întreprinderea „Elba” pentru a-l „vedea” de acolo pe primul secretar Bălan. Am plecat cu căpitanul Ilie și căpitanul Gheorghe. În curtea întreprinderii, mulțimea fierbea. Am ajuns în clipa în care Bălan era protejat de un grup de civili și condus către poartă. Am pătruns în mijlocul oamenilor. Aceștia erau agitați și strigau: „Jos Ceaușescu!” „Vrem libertate!” „Azi în Timișoara, mîine în toată țara!” M-am urcat pe un scaun lîngă care era montat un microfon. Oamenii huiduiau, iar femeile din față strigau: „Ați omorît oamenii! Sînteți ucigași!” Am reușit ca în pauzele de liniște să fiu ascultat de aceștia. Le-am explicat că nu armata a tras în mulțime, că militaril sînt frații și copiii lor și că n-au putut să facă acest lucru. Erau foarte greu de convins. Mulți strigau: „Să plece armata!” Le-am spus: „Ne retragem, dar nu mai atacați soldații! Voi ordona să se retragă armata”. Afirmația a fost primită de către o parte a mulțimii cu aplauze. Cîțiva au strigat: „Armata e cu noi!” Cred că de aici a pornit această lozincă, ulterior scandată în toată țara. Am plecat printre oamenii care îmi făcuseră un culoar. Mașina cu care venisem dispăruse. Am ordonat militarilor din autocamionul care staționa în apropierea intrării să plece imediat în cazarmă. S-a oferit să ne ducă la comitetul județean un membru al gărzilor patriotice. În acele momente mi s-a confirmat cu adevărat care era scopul demonstrației, amploarea acesteia și faptul că oamenii atinseseră limitele răbdării. Ajuns la comitetul județean, i-am spus lui Coman că lucrurile sînt foarte serioase, că se cere plecarea lui Ceaușescu, că nu este vorba de huligani sau derbedei, ci de mii de oameni care vor libertate. Mi-a răspuns: „Te-ai speriat de cîteva femei!”. Apoi mi-a reproșat că m-am dus la „Elba”: „Ce-ai căutat personal acolo? Trebuia să trimiți pe altcineva”. Mi-am dat seama că el dorea să trimită o subunitate de militari pentru a-l salva pe Bălan.

Am plecat imediat la comandamentul marii unități și am dat ordin ca transportoarele blindate care blocau porțile peste Beza cit și cele din apropierea întreprinderilor să fie imediat repliate. Din

A consemnat
colonei CRISTIAN LEON

(Continuare în pag. a 5-a)

Armata poporului nr 9 / 28 Februarie 1980

ELUCIDAREA ADEVĂRULUI

(U. mare din pag. a 3-a)

păcate, am aflat, că în această acțiune, un soldat dintr-un T.A.B. a tras un foc de armă, ceea ce ar fi putut duce la un conflict cu oamenii. Menționez că nu cunosc ce activități s-au desfășurat la Comitetul județean, la Inspectoratul Ministerului de Interne, dacă s-au dat alte ordine unor comandanți sau formațiuni.

Seara am avut din nou o întâlnire cu comandanții unităților. Am insistat asupra prevenirii oricărui contact cu mulțimea, a oricărei violențe. În acea seară, a participat la această întâlnire și generalul Ilie Ceaușescu, care sosise de

la București. La sfârșitul adunării, acesta a arătat că acțiunile desfășurate erau organizate cu sprijinul unor elemente dușmănoase din afara țării care urmăreau destabilizarea României. Pe 20.12 dimineața, organele locale ale p.c.r. au inițiat o contrademonstrație solicitând să se trimită și militari în termen. Incercarea a eșuat.

Trebuie să menționez că Ion Coman ceruse cu o seară în urmă să trimitem două plutoane de parașutiști care să întărească paza Comitetului județean. Același lucru l-a solicitat și Inspectoratul Ministerului de Interne dar am refuzat categoric. Către prinz, masele de oameni se îndreptau

către centru, purtând steaguri tricolore și albe, demonstrând în mod pașnic. Mulțimea a trecut peste podurile de pe care se retrăseseră transportoarele. În timpul acestei acțiuni s-a produs în fapt fraternizarea armatei cu masele. Practic, demonstrații s-au sult pe transportoare și purtând steagurile desfășurate s-au îndreptat spre centru. Era limpede că în acest oraș Revoluția se înlăunțise. După-amiaza au venit de la București Bobu și Dăscălescu care au parlamentat cu reprezentanții mulțimii. Personal nu am participat la aceste discuții. Din acel moment și pînă în 22.12.1989 către prinz — cînd

am părăsit Timișoara — m-am ocupat de asigurarea retragerii trupelor în cazărmi, paza obiectivelor militare importante. De asemenea, am ordonat în mai multe orașe ca armata să nu tragă în demonstrații, trupele să rămînă în cazărmi, în măsură să îndeplinească misiunile specifice. Există la Marele Stat Major harta cu obiectivele pe care armata le-a păzit în Timișoara, precum și un caiet în care s-au consemnat activitățile desfășurate în această perioadă.

— În concluzie...

— După știința mea, armata a tras în Timișoara doar în cazuri izolate, particulare, cînd confruntările directe deveniseră violente. Dar e vorba de situații cu totul incidentale. În nici un caz nu s-a tras în mulțime. Nu am dat un asemenea ordin și nici subordonații mei direcți. Trebuie să fim rațio-

nali, gîndiți-vă că numai o singură mitralieră, într-un minut de tragere ar fi făcut sute de victime dacă s-ar fi tras în mulțime. Am făcut tot ce trebuia să evităm așa ceva și cred că orice om de bună credință și mai ales cel care au făcut stagiul militar își dau seama de acest adevăr.

— Am auzit că pe 21.12.1989 se inițiasă o acțiune de capturare a capilor revoluționari.

— Într-adevăr, Coman a ordonat o acțiune de „comando” și ne-a cerut să-i punem la dispoziție forțe care împreună cu cele ale Ministerului de Interne, să acționeze. Am împiedicat constituirea, pregătirea și declanșarea unei asemenea acțiuni plină în 22.12.1989, cînd ea a devenit practic inoperantă. Sînt martori care știu foarte bine acest lucru. În acele condiții de maximă tensiune m-a șocat

vestea despre moartea lui Milea, pe care îl team de peste 30 de ani respectam în mod cu totul sebit. Mi-am dat seama că putea fi vorba decît de o scenare, că Milea nu era un om care să-și trădeze poporul vorbit imediat la telefon. generalul Rus, cerînd un raport cu care am plecat spre țară, împreună cu Gheorghe Ionescu etc. Într-o vizită la televizorul la Televiziunea Română, am vădit că era vorba de o scenare. Apoi, potrivit legii militare, în calitate de șef al Marelu Major, am preluat conducerea acțiunilor armatei în a Revoluției.

— Este un alt mare al activității dv. în acea vreme fierbinți, asupra căruia v punem să ne aplecăm puțin într-un viitor interviu.

— Întru totul de acord